

Kristopher Jansma

De onuitwisbare vlekken
van een luipaard

Karakter Uitgevers B.V.

1

De debutante

Wat gezegd kan worden, kan ook helder worden gezegd,
En waar men niet over spreken kan, daarover moet men zwijgen.
– Ludwig Wittgenstein, *Tractatus Logico-Philosophicus*

In de herfst waarin ik zestien werd, serveerde ik op zondag en na schooltijd *Apfelstrudel* en *Einspänner* bij Ludwig's Café in het Raleigh Museum of Art. Als het om de fooien ging, was zondag de beste dag. Klanten die net naar de kerk waren geweest, snakten behalve naar cafeïne ook naar de kans een goede daad te verrichten. Nog vóórdat het klokgelui was verstomd, haastten de rijkste vrouwen uit North Raleigh zich rechtstreeks uit de Methodist Saints United naar onze koffie met appeltaart, getooid met hoofddeksels die volgens mijn vriend Rodrigo op de afdeling abstracte kunst van het museum thuishoorden. Maar de werkelijke reden dat ik uitkeek naar de zondag, waren de danslessen voor debutantes, gegeven door de Terpsichorean Society in de evenementenzaal aan de andere kant van de hal. En terwijl de welgestelde moeders al roddelend de tijd vergaten in Ludwig's Café, onder het gouden *Portret van Colette Marsh*, verdwenen Rodrigo en ik stilletjes naar achteren om door het raam van de opslagruimte naar de debutantes te kijken.

Na afloop van de les glipten de meisjes naar buiten, naar het smalle gangetje met de vuilnisbakken, om uit het zicht van hun moeders een Camel te roken, die uit angst voor vlekken op hun witte dansjurken zorgvuldig werd doorgegeven. Wanneer ze zagen dat we

naar hen stonden te gluren, gooiden ze de peuken tegen het raam, maar ze konden niet te veel lawaai maken want dan werden ze betrapt. Het jaar 1993 liep ten einde en terwijl we wisten dat we volwassen zouden worden in een nieuwe eeuw, werden de debutantes klaargestoomd voor een tijd die al voorbij was. Meestal negeerden ze ons, totdat Rodrigo op het raam tikte om te waarschuwen dat ze weer binnen moesten komen omdat hun moeders om de rekening hadden gevraagd.

Soms stond hij alleen maar te kijken, en soms riep hij iets naar Suzanne White, het lange meisje dat bij ons op school zat en van wie hij met grote stelligheid beweerde dat hij met haar ging trouwen. Ze zouden samen een superieur ras voortbrengen van kinderen die half Puertoricaan, half Southern Belle waren. Ik op mijn beurt maakte me zo onzichtbaar mogelijk, in de vurige hoop dat ze mijn hoedje-met-veer en flesgroene lederhose niet zagen. Of ik deed alsof ik mijn pauze doorbracht met het lezen van *De vrouw in het wit*.

‘Moesten we dat voor school lezen?’ vroeg Rodrigo dan.

‘Nee, je krijgt er extra punten voor.’ Dat was helemaal niet waar. Ik was gewoon dol op lezen – vooral ouderwetse boeken over excentrieke, rijke erfgenames, strijdlustige graven en mannen die Sir Percival Glyde heetten. Maar door ervaring wijs geworden, hield ik een dergelijke voorkeur vóór me.

‘Wat mankeert jou?’ vroeg Rodrigo dan. ‘Ben je niet geïnteresseerd in al dat moois? Wil je ze niet zien?’ Met een zwierig gebaar zette hij zijn hoedje een beetje scheef en schoof hij een bretel van zijn schouder, alsof hij zich speciaal voor de debutantes zo had uitgedost.

‘Natuurlijk wel. Ik wil alleen niet dat zij mij zien.’

‘Hoe denk je dat je anders óóit met ze aan de praat raakt?’

‘Ik wil niet met ze praten. Of liever gezegd, zij willen niet met mij praten. Ze willen zelfs niet met jóú praten.’

Dan puilden Rodrigo’s ogen bijna uit hun kassen, alsof ik had be-

weerd dat de zon de volgende dag niet meer opkwam. ‘Natúúrlijk willen ze met me praten.’

‘We werken in de bediening, in een Oostenrijks café! In een stad waar de meeste mensen niet eens weten waar Oostenrijk ligt! Wat denk je nou? Je moeder is huisvrouw, je vader loopt achter een grasmaaier.’

‘Mijn moeder heeft een schoonmaakbedrijf. En mijn vader is hovenier. We zijn een familie van ondernemers, lul!’

‘En zij zijn debutantes!’ hielp ik hem herinneren. ‘Ze gaan later naar Princeton en Duke. En ze trouwen met jongens die polo spelen en zeilen en kleiduivenschieten. Jongens die het beleggen en speculeren met de paplepel ingegoten hebben gekregen.’

‘En dat zeg jij, met je gemiddelde van tien onder par!’

Ik zat in het golfteam van onze school, iets waar Rodrigo me graag mee pestte. Het feit dat ik tot het team behoorde, deed mijn reputatie trouwens meer kwaad dan goed. Ik vond golfen heerlijk, maar de andere jongens hadden een hekel aan me omdat ik beter speelde dan zij. En omdat ik met een moeder die stewardess was niet thuishoorde in de Briar Creek Country Club. Mijn moeder had mijn vader zeventien jaar geleden ontmoet tijdens een stop in Newark, waar ze zich hadden laten meeslepen door de bedwelmende, romantische winter van 1976.

‘Nou en? Dan trouwen ze met Mr. Trust Fund,’ zei Rodrigo en hij zette het raam op een kier zodat de meisjes hem konden horen. ‘Maar wanneer manlief naar zijn werk is, vrijen ze met mij! De hele dag!’

Dan keek Suzanne met een felle blik zijn kant uit en terwijl de andere meisjes deden alsof ze geschokt waren, stak zij grijnzend haar volmaakt gemanicuurde middelvinger op.

Ondertussen manoeuvreerde ik met een glimmende metalen bakplaat in een poging de weerspiegeling van Betsy Littleford op te vangen, het enige andere meisje dat bij ons op school zat. Een zwijgzame blondine met ijsblauwe ogen die nooit lachte. Tenmin-

ste, ik kon me niet herinneren dat ik haar ooit op zelfs maar een glimlach had kunnen betrappen. En mijn herinnering ging terug tot de vijfde klas; toen had ik haar voor het eerst gezien.

‘Grappig,’ was alles wat ze zei wanneer een leerkracht probeerde haar aan het lachen te maken. ‘Erg grappig.’ Maar ze liet zich zelfs niet verleiden tot een vluchtig gegiechel.

Rodrigo noemde haar ‘Stepford Betsy’ en had een theorie dat ze vanbinnen een animatronic was, een mechanische creatie uit de Disney-studio’s. Hij speculeerde luidkeels over de dag waarop hij zijn theorie zou kunnen bewijzen, maar ik droomde alleen maar van de glimlach die ik haar ooit zou ontlokken. Eén glimlach, dan was ik al tevreden.

Maar het zou me nooit gelukt zijn als niet iemand later die herfst, tijdens het toernooi waarbij onze school het opnam tegen Asheville, haar broer een gat in zijn hoofd had geslagen.

Het was een koude novemberdag en het begon allemaal bij de zevende hole, toen Mark White een bal ver het bos in sloeg, met als gevolg dat beide teams tien minuten stonden te kleumen terwijl de goudgele bladeren van de bomen dwarrelden en de referees achter Mark aan gingen. Toen ze hem betrapten met een miniflesje wodka kreeg ons team twee strafslagen. Coach Holland was woedend. Hij zette White uit het toernooi en liet hem de clubs van de anderen schoonmaken. Even later, bij de achtste hole, sloeg ik een schitterende bal – ruim tweehonderd meter – waarop Mark zo razend werd dat hij mijn clubs zogenaamd per ongeluk in een waterhindernis liet vallen. Ik kon er niet echt mee zitten. De andere jongens hadden clubs van Titleist en Mizuno. De mijne waren een tweedehands allegaartje waarvan een groot deel bij aankoop al een beetje roestig was geweest. Maar terwijl ik ze rustig uit het water viste, begonnen de problemen pas goed.

Billy Littleford, onze aanvoerder, zette zijn teamgenoten graag op hun nummer, vooral Mark. Iedereen op school – zelfs ik – ado-

reerde Billy. In films is de populairste jongen van de school altijd een tiran, een meedogenloze hartenbreker die het lunchgeld van zijn medeleerlingen steelt. Maar Billy was even vriendelijk als charmant. Hij accepteerde het niet als er iemand werd gepest, of het nou ging om rustige leerlingen zoals ik of om jongens met een grote bek zoals Rodrigo. Toen ik ooit een dollar tekortkwam bij het lunchbuffet – met een ongeduldige rij achter me – en op het punt stond mijn burrito terug te leggen onder de hete lamp, drukte Billy Littleford me een briefje van vijf in de hand. ‘Nog bedankt dat je zaterdag bij de wedstrijd sigaretten voor me hebt gehaald,’ zei hij met een stalen gezicht. Ik had helemaal geen sigaretten gehaald. Trouwens, hij rookte niet. ‘De rest van het geld krijg je morgen. Oké?’

Billy heerste als een koning, maar zijn bewind was mild en rechtvaardig, en zo kwam het dat zowel docenten als leerlingen met hem wegliepen. En dat hij zich overal zonder kleerscheuren uit wist te redden, in wat voor problemen hij ook verzeild raakte.

Nadat hij die middag op de golfbaan had gezien dat Mark mijn clubs in het water liet vallen, wachtte hij tot Mark bij een zandhindernis stond. Daar haakte hij hem pootje en toen ze samen in het zand rolden, zoende hij hem recht op zijn mond. ‘O, Mark! Lekker dekhengst van me!’ riep hij, waarop beide teams in bulderend gelach uitbarstten. Toen Mark hem van zich af duwde, legde Billy in een smartelijk gebaar zijn handen op zijn hart. ‘Maar Márk!’ jammerde hij. ‘We zouden het toch eindelijk vertellen!’ Terwijl hij aanstellerig rondtrippelde, zogenaamd in tranen, konden zelfs sommige referees hun lachen niet inhouden.

Mark spuugde en veegde het zand uit zijn ogen. Half verblind greep hij een hark die langs de rand van de bunker stond, waarmee we werden geacht de hindernis weer aan te harken, als een kleine zen-tuin. Maar Mark leek voornemens Billy’s gezicht aan te harken. Billy dook weg en begon om hem heen te dansen, heen en weer, op en neer, als een bokser in een tekenfilm. Uitdagend grijnzend naar

de lachende spelers van Asheville beseftte hij niet dat hij in het slagberek liep van een van hun ploeggenoten, die naar achteren uithaalde om warm te draaien voor de negende hole. De speler van Asheville liet zijn ijzer drie doorzwaaien naar een denkbeeldige bal en raakte Billy tegen de zijkant van zijn hoofd.

De volgende dag prijkte er in alle kranten die op de tafeltjes bij Ludwig's achterbleven een foto van een lachende Billy bij de Homecoming Parade van het jaar daarvoor. Volgens de bijbehorende artikelen lag hij amper bij bewustzijn in het Wakefield North Hospital en hielden de behandelend artsen rekening met ernstige schade aan zijn intellectuele en motorische vermogens.

Zelfs Rodrigo was uit het lood geslagen. 'Die *pendejo* hoort in de bak!' snauwde hij bij het zien van een foto van Mark White, na het incident, op een binnenpagina. Mark was Suzannes oudere broer, dus Rodrigo mocht hem toch al niet.

Het café ging sluiten, in het museum hadden zich de feestelijk geklede gasten verzameld voor het jaarlijkse debutantenbal van de Terpsichorean Society. Ik betwijfelde dat Betsy zou gaan, maar voor het geval dat ze toch kwam, probeerde ik de boel zo snel mogelijk aan kant te krijgen.

Toen ik opkeek zag ik dat er een vrouw was binnengekomen. Ze stond voor het *Portret van Colette Marsh*, een klein gouden naakt boven de haard van gemetselde baksteen. De meeste klanten zagen het schilderij niet eens, want het was niet veel groter dan een paperback. Maar aan het eind van de dag, wanneer het licht recht het café binnenviel, bezorgde dat het portretje een warme gloed. Ik had al heel wat uurtjes voor het gouden vrouwenfiguurtje doorgebracht, vervuld van wat ik beschouwde als een bijna religieus gevoel – het kwam althans dicht in de buurt, dichterbij dan alles wat ik ooit eerder had ervaren. Ik vroeg me af wie Colette Marsh was geweest en wie haar portret had geschilderd. Op het kleine plaatje eronder stond slechts: SCHILDER ONBEKEND, met het jaartal 1863.

‘We zijn gesloten, ma’am,’ zei ik.

De vrouw was gekleed in een lange zwarte bontjas. Ze droeg haar blonde haar strak uit haar gezicht getrokken, met een strenge wrong op haar achterhoofd.

‘Stuitend. Dat is het,’ mompelde ze toen ik naar haar toe kwam.

Mijn blik ging naar de gouden tepels van de naakte vrouwenfiguur en ik bloosde. ‘De bedrijfsleiding heeft er wel eens klachten over gekregen. Vandaar dat ze het zo hoog hebben gehangen.’ De vrouw keek nog altijd naar het schilderij. ‘Bovendien is het volgens mij echt bladgoud,’ voegde ik eraan toe.

Toen keerde ze zich naar me toe. Ze was duidelijk niet onder de indruk en deed geen moeite dat te verbergen. ‘Natuurlijk is het echt bladgoud. Wat ik stuitend vind, is dat Genevieve von Porter er geen bezwaar tegen heeft gemaakt dat het hier kwam te hangen, in het café. Ze heeft het aan het museum geschonken en ze had moeten eisen dat het daar een plaats kreeg.’

‘O.’ Over mijn schouder heen wierp ik opnieuw een blik op het schilderij. Ik had er nooit bij stilgestaan dat het in het verleden iemands eigendom was geweest. ‘Tja. Maar eh... we zijn gesloten, ma’am.’ Ik gebaarde naar mijn horloge en even meende ik een bewonderende blik in haar ogen te zien. Het horloge was een cadeau van mijn moeder. Echt goud, net als het portretje. En mijn mooiste en kostbaarste bezit.

De vrouw probeerde te glimlachen, maar haar strakke gezicht maakte dat bijna onmogelijk. ‘Cecily Littleford,’ stelde ze zich voor. ‘Heb je iets te doen vanavond? Ik zit met een probleempje.’

Littleford. De moeder van Betsy. Ik bezwoer haar stotterend dat ik haar natuurlijk maar al te graag zou helpen als ik dat kon. Daarop gaf ze me een plastic keycard.

‘Neem de personeelslift naar boven. In Vergaderzaal B hangt een smoking voor je klaar. Je hebt twintig minuten om je op te knappen en te verkleeden.’

‘Pardon?’

Ze nam een van de achtergebleven kranten minachtend tussen duim en wijsvinger. ‘Mijn dochter heeft vanavond haar eerste bal en daar kan ze niet naartoe zonder begeleider. Mijn zoon Billy heeft verplichtingen elders, mijn man is op reis voor zaken. Betsy zei dat ze hier iemand kende die dezelfde maat had als Billy.’ Ze nam me opnieuw misprijzend op. ‘Nou ja, ongeveer. Ik denk dat het wel past.’

Ik kon amper een woord uitbrengen. Gelukkig kwam Rodrigo op dat moment toegesnel. ‘Hij beschouwt het als een eer, Mrs. Littleford. Kan ik u misschien iets aanbieden terwijl hij zich gaat verkleeden? Een tonic misschien?’

Nadat hij haar aan een schoon tafeltje had geïnstalleerd onder het gouden portretje, trok hij me mee naar achteren. ‘Denk erom dat je het niet verknalt, Assepoester. Kom op, laat zien dat je ballen hebt! Ze heeft nota bene om je gevraagd, *suertudo!* Mazzelaar!’

Toen ik twintig minuten later mijn spiegelbeeld in de liftdeuren zag, herkende ik mezelf amper. De mouwen van Billy’s smoking waren iets te lang, maar ik zag er goed uit. Het ging me vast wel lukken om twee uur lang de schijn op te houden en de zoon van rijke ouders te spelen. Maar toen de deuren van de lift openschoven en ik Betsy Littleford zag staan, smolt mijn zelfvertrouwen als sneeuw voor de zon.

Ze was in het wit. De plooiën van haar lange avondjurk buitelden vanaf haar middel als golven over elkaar heen. Daarboven mondde het lijfje van de jurk uit in een strak omlijnde V, met daarin een weelderig snoer parels. Haar haar viel los langs haar gezicht en bedekte haar blote schouders. Haar zedig gevouwen, in zijde gehulde handen vormden een tweede V; haar afkeurend gefronste wenkbrauwen de derde en laatste. Blijkbaar had ik al iets verkeerd gedaan.

‘Kom op!’ Ze pakte mijn hand en trok me mee naar de boog die toegang gaf tot de balzaal. ‘Ze zijn vier minuten geleden begonnen.’

Voor de hoge ramen waardoor normaliter daglicht de ronde zaal

binnenstroomde, hingen roodfluwelen gordijnen. Hoge, Romeinse zuilen ondersteunden een enorme glazen koepel, waarachter de maan zichtbaar was als een volmaakt ronde gele schijf, heel ver boven ons. Even had ik het gevoel dat ik het Colosseum werd binnengeleid om aan de leeuwen te worden gevoerd. Overal om me heen zag ik rijpe vrouwen in slank gesneden avondtoiletten met stola's, voorname heren in smoking en natuurlijk de debutantes. Het waren er misschien twintig. De meisjes die we altijd in hun oefenjurken bij de vuilnisbakken zagen. Vanavond waren ze in gala – witte handschoenen, lange jurken en parels die nog van de moeder van hun moeder waren geweest. Ze stonden in een lange rij, aan de arm van hun vader of hun broer. De enige man die ik herkende was Mark. Hij was de begeleider van Suzanne en zag lijkbleek.

Vanaf het podium werden de meisjes een voor een aangekondigd, met vermelding van hun begeleider. De meisjes kwamen naar voren in het volle licht, ze maakten een reverentie en keken glimlachend de zaal rond. Vervolgens namen ze hun begeleider bij de hand en liepen ze door, om ruimte te maken voor het volgende paar. Betsy toonde geen enkele emotie, toch vroeg ik me af of ik die avond voor het eerst haar glimlach zou zien.

‘Ik vind het heel erg. Van je broer,’ fluisterde ik wat lamlendig.

Ze vertrok geen spier en staarde strak voor zich uit. Het duurde niet lang of er kwam een kleine, zorgelijk ogende man naar ons toe, met in zijn kielzog Mrs. Littleford.

‘Ik heb toch gezegd dat hij er zou zijn?’ zei Mrs. Littleford. ‘Dus Mr. Isherwood kan haar gewoon aankondigen. “Mag ik u voorstellen, Elizabeth Littleford. En ze wordt begeleid door...”’

Mrs. Littleford keek me vragend aan. Ze wist niet hoe ik heette. ‘Hij is een oude vriend van Billy en...’ Ze haperde opnieuw.

Betsy's lippen krulden zich – het was bijna niet te zien – en ze wilde mijn naam zeggen, maar ik was haar voor.

‘Walter,’ verzon ik, want zo heette de detective in mijn Wilkie Collins-boek. ‘Walter Hartright.’

Ik had meteen spijt dat ik niet ‘Sir Percival Glyde’ had gezegd, maar de zorgelijke man krabbelde al gejaagd ‘Walter Hartright’ op zijn briefje. Trouwens, die naam leek me ook geloofwaardiger voor iemand uit een buitenwijk van Raleigh, in de twintigste eeuw.

Betsy’s ogen werden héél even een héél klein beetje groter. Toen verscheen de gebruikelijke trek weer om haar mond, zonder ook maar een zweem van een glimlach. Haar gezicht vertoonde slechts een vreemde uitdruktingsloosheid. Ze was niet boos, dat kon ik zien. En ik wist zeker dat ze stiekem plezier had om de situatie. Maar in plaats van te glimlachen deed ze op de een of andere manier juist het tegenovergestelde. Ze glimlachte nadrukkelijk níet. En ineens zag ik het: Betsy’s glimlach school in het ontbreken daarvan.

Toen de zorgelijk ogende man zich naar de ceremoniemeester haastte om mijn valse naam door te geven, duwde Betsy de hand van haar moeder weg en keerde zich naar mij. ‘Walter, waar kennen Billy en jij elkaar ook alweer van?’

‘Van de toneellessen in de vijfde klas,’ loog ik. ‘Billy speelde Vladimir in *Wachten op Godot* en ik was Estragon.’ Het werkte. Opnieuw dat nadrukkelijke ontbreken van een glimlach.

Haar moeder keek verward, maar Betsy schoot me te hulp. ‘Toen zat jij in Zwitserland. Met oma.’

En voordat Mrs. Littleford haar twijfels kon uiten, stapte het paar vóór ons opzij en trok Betsy me mee de schijnwerpers in. In de zaal viel een afwachtede stilte.

‘Mag ik u voorstellen, miss Elizabeth Littleford,’ zei Mr. Isherwood, ‘en ze wordt begeleid door een goede vriend van haar broer, Mr. Walter Hartright.’

Een opwindend applaus barstte los. Betsy maakte een elegante reverentie maar ze glimlachte niet. Zelfs niet een heel klein beetje.

Met haar in zijde gehulde hand pakte ze de mijne en loodste ze me weg uit het felle licht.

Na het schudden van minstens honderd handen en het uitwisselen van evenzovele gemeenplaatsen trok Betsy me mee naar een tafel. Daar gingen we zitten, naast elkaar, en we aten zwijgend, van borden met een gouden rand, salade niçoise en steaks van het Wagyu-rund, terwijl de volwassenen het hadden over de beurskoersen, het huren van catamarans in Kroatië en de jacht op toendra-zwanen. Vanuit mijn ooghoeken hield ik Betsy nauwlettend in de gaten, om zeker te weten dat ik het juiste bestek gebruikte. Het kostte me veel minder moeite dan ik had gedacht om deze nieuwe rol te spelen, besefte ik. Het was een fascinerende ontdekking. Ik vergeleek mezelf met een van de mensen die ik destijds in Terminal B had verzonnen en voegde me als vanzelfsprekend in het gezelschap. Bovendien werd er van de begeleiders blijkbaar weinig verwacht. Terwijl de meisjes een jaar lang op hun debutantenbal waren voorbereid, leken de jongens te improviseren. Ik bracht het er in elk geval een stuk beter van af dan Mark White. Hij zat tegenover me, at bij alle gangen met dezelfde vork en morste jus op zijn overhemd.

Hij zocht maar één keer oogcontact, toen Mrs. Littleford me aansprak met 'Walter' en me vroeg het gezelschap iets te vertellen over Billy's vroegste toneelprestaties. Suzanne kneep Mark krachtig in zijn hand toen hij Mrs. Littleford wilde corrigeren, waarop hij verward ineenkromp. Voordat het toetje op tafel kwam was Mark al drie keer naar de wc geweest, en bij terugkeer leek hij steeds iets minder vast ter been. Ik kon het hem niet kwalijk nemen. Het gesprek kwam telkens weer op Billy, hoezeer Mrs. Littleford en de anderen ook probeerden het onderwerp te vermijden.

'Binnenkort wordt de eerste selectie bekend,' zei Suzannes moeder. 'Waar sta jij ingeschreven, Walter?'

'Op Princeton,' antwoordde ik haastig. Iedereen keek me glimlachend aan. Iedereen behalve Betsy, die nadrukkelijk níét glimlachte.

Walters stralende toekomst op Princeton werd verder uitgesponnen met een positie in het universitaire golfteam en een oude vriend met wie ik had afgesproken te gaan zeilen op de Delaware. En natuurlijk zou ik colleges Creatief schrijven gaan volgen bij bekroonde auteurs. De moeders vonden het allemaal prachtig. Ik ging zo op in mijn rol dat ik pas toen ik voor de derde keer werd bijgeschonken besepte dat het Rodrigo was – in uniform – die met de kristallen waterkan langskwam.

‘Mr. Hartright?’ Hij verbeet een grijns. ‘Mag ik uw glas bijvullen?’

Ik schoof opzij terwijl ik werd bijgeschonken. En ineens wist ik zeker dat iedereen me doorhad, dat niemand in dit welgestelde gezelschap geloofde dat ik echt de zoon was van een rijke papierfabrikant. Zoals ook niemand geloofde dat Mark nuchter was, of dat de vader van Betsy Littleford voor zaken in het buitenland zat, of dat haar broer over een paar weken weer helemaal de oude zou zijn.

‘Kom. Het is tijd voor de wals,’ zei Betsy plotseling, en ze legde haar servet op tafel.

‘De wals? Dansen? Walsen? Die wals?’ vroeg ik zacht. Het kostte me moeite op te staan want mijn knieën leken ineens van rubber. Rodrigo schoot Suzanne te hulp om Mark overeind te krijgen, dus niemand lette op ons. Ik boog me zo dicht als ik durfde naar Betsy toe. ‘Ik kán helemaal niet walsen.’

‘Dan ben je niet de enige. Alle jongens zijn een ramp als het om dansen gaat. Probéér in elk geval te doen alsof je leidt.’

We liepen naar de dansvloer, waar de meisjes hun partners zodanig manoeuvreerden dat we een grote kring vormden. Mr. Isherwood, de wat houderige ceremoniemeester, hield een korte toespraak over het goede doel waarvoor de opbrengst van de avond bestemd was; toen barstte de muziek los en Betsy gebaarde met haar rechterhand dat ik mijn linker moest uitsteken. Dat deed ik en ik verplaatste mijn gewicht naar mijn rechtervoet toen ze mijn hand in de hare nam. Daarop duwde ze zich tegen me aan, met de rech-

terkant van haar lichaam tegen mijn rechterkant. Ik dacht dat ik flauwviel. Betsy loodste mijn rechterhand naar de gladde huid onder haar schouderblad, legde haar rechterhand in mijn linker en hief haar arm, zodat onze handen zich ter hoogte van mijn hals bevonden. Toen begon ze met een soort meisjestovenarij – iets anders kan ik niet bedenken – door haar voeten zodanig te bewegen dat mijn voeten precies wisten waar ze heen moesten.

‘Een, twee, drie,’ fluisterde ze in mijn oor. ‘Naar voren, opzij en aansluiten.’ Zo begonnen we over de dansvloer te wervelen, als de twee kanten van één maan om onze as draaiend. ‘Ik had geen idee dat je aan toneel deed.’

‘Dat doe ik ook niet. Dat was allemaal maar verzonnen,’ zei ik snel. ‘Over Billy en mij.’

‘Dat dacht ik al. Erg grappig.’

Maar haar geamuseerdheid bleef verborgen en strikt tussen ons.

‘Het is bij jou heel moeilijk te zien of je iets grappig vindt.’

Ik glimlachte. Zij niet. We walsten verder.

‘Wist jij dat de wals van oorsprong een boerendans is?’ vroeg ze onverschillig. ‘En dat de Weense adel aanvankelijk geschókt was door de manier waarop er werd gedanst? Zo dicht bij elkaar. Dat gold als onfatsoenlijk.’

‘Nee, dat wist ik niet.’

‘Je zou het ook eens moeten proberen. De debutantencursus. Een jaar lang! En dan kom ik elke zondag door het keukenraam naar jou kijken.’

Bedoelde ze het als grapje of had ze de cursus echt afschuwelijk gevonden? Voordat ik eruit was, zweeg de muziek en maakte ze zich van me los. ‘Bedankt dat je wilde invallen, Wálter.’

De moeders stonden al toen we terugkwamen bij onze tafel. Mark White, die door het walsen nog duizeliger was geworden, braakte halfrauwe tonijn en gemasseerd Wagyu-rund over de tafel, op een golf Jack Daniel’s.

‘Hij heeft amper een oog dichtgedaan sinds dat ongeluk met Billy,’ verontschuldigde Mrs. White zich nog tijdens het braken. ‘Het was niet jouw schuld, lieverd...’

Suzanne probeerde uit alle macht Mark naar de wc’s te krijgen, maar hij was zo slap als een vaatdoek en het lukte haar amper hem overeind te krijgen. Voordat ik goed en wel besepte wat er gebeurde, schoot Rodrigo opnieuw te hulp.

‘Kan ik misschien helpen?’ vroeg hij, een en al beminlijkheid. Suzanne keek hem aan – misschien besepte ze op dat moment pas dat hij de jongen was die door het keukenraam naar haar had staan kijken. Zonder een woord te zeggen deed ze een stap opzij, zodat hij Mark van zijn stoel kon hijsen en naar de wc loodsen.

Het incident had – begrijpelijk – nogal een domper op de avond gezet. In het besef dat de stemming alleen maar nog verder bergafwaarts kon gaan, tikte Mrs. Littleford Betsy op haar hand. ‘Kom, kindje. Het bezoekuur is tot tien uur. We moeten gaan.’

‘Walter en ik moeten nog even dag zeggen tegen de Von Porters,’ zei Betsy. Haar gezicht verried geen enkele emotie – berusting noch haast.

‘Dus eh...’ mompelde ik. Dus dat was het dan, dacht ik, terwijl we naar de Von Porters liepen. Maar eenmaal uit het zicht van haar moeder trok Betsy me haastig mee naar een stel dubbele deuren die toegang gaven tot de beeldentuin. Van het ene op het andere moment stonden we buiten. Vanuit het zuiden was bewolking komen opzetten, die de volle maan als een inktvlek verduisterde.

‘We hebben de hele ochtend ook al in het ziekenhuis gezeten,’ klaagde ze.

‘Hoe gaat het nou met ’m?’

‘Niet al te best. Hij heeft een enorm gat in zijn hoofd.’

‘O.’ Ik was een beetje verrast door haar vlakke toon. Was ze boos op me? Wist ze dat ik – althans, indirect – verantwoordelijk was voor Billy’s toestand?

‘Dat was een grapje.’ In het donker leken haar blauwe ogen op dansende vuurvliegjes.

‘O. Aha.’ Nog altijd verward volgde ik haar over de grindpaden door de beeldentuin.

‘Zal ik je nog eens iets grappigs vertellen?’ We stapten voorzichtig over kleine kunstmatige riviertjes en sprongen als kinderen, met onze schoenen in de hand, van rotsblok naar rotsblok. ‘Tenminste, ik vind het érg grappig.’

‘Vertel.’

‘Toen ik vanmorgen bij hem zat werd hij wakker. Hij had zo’n buisje in zijn mond om door te ademen. Dus hij kon niet praten. Maar op een gegeven moment haalden ze dat buisje eruit. En toen had hij een erg droge mond, maar hij probeerde hardnekkig iets te zeggen. Uiteindelijk trok hij me heel dicht naar zich toe, want zelfs flúísteren ging haast niet. En je raadt nooit wat hij zei.’

‘Nou, wat zei hij dan?’

“‘Wie ben jij?’ Hij had geen idee wie ik was! Dus ik zeg: ‘Ik ben Betsy. Je zus.’ En hij zegt: ‘Betsy, ik ben homo. Ik ben homo, Betsy. Ik ben homo.’”

Ik gleed bijna van een rotsblok het water in. ‘En wat zei jij toen?’

‘Ik zei: “Dat weet ik, Billy. Dat weet ik allang.” Ik heb hem op zijn dertiende al met Roger zien zoenen, onze buurjongen. Maar dat wist hij niet meer.’

‘Jezus.’ Ik kon het nauwelijks geloven. En ik kon er geen hoogte van krijgen hoe zij het vond. Ondertussen kreeg ik alleen maar nog meer bewondering voor Billy.

‘Mij kende hij niet meer,’ vervolgde Betsy. ‘Hij had geen idee wie ik was. Maar dát wist hij nog wel. Mijn moeder stond erbij te janken. En te doen alsof ze het niet had gehoord. En ik kon alleen maar denken, komt hij éíndelijk uit de kast, doet hij het uitgerekend vandaag! Dit had mijn grote dag moeten worden!’

En daar was het weer – het nadrukkelijk ontbreken van een glim-

lach dat haar glimlach was. Toen rende ze op blote voeten een smal, langgerekt grasveld op. Er was verder niemand. We waren alleen. Het verbaasde me dat ze zo snel kon rennen in die lange jurk. Het museum was niet meer te zien, we werden omringd door bomen, waarvan de ronde silhouetten zich aftekenden langs het glooiende veld. Betsy rende maar door. Pas toen we een heuvel beklommen vanwaar ik in de verte een kleine oase van zand kon zien liggen, besefte ik dat we op de golfbaan waren. Ze ging eindelijk langzamer lopen, we staken de baan over naar de achtste hole en lieten ons op de rand van de bunker in het zand ploffen.

‘Is het hier gebeurd?’ vroeg ze.

‘Ja, dat denk ik.’ Iemand had de plek waar Billy was neergegaan weer in keurige spiraalpatronen aangeharkt. Geen bebloede zandkorrel herinnerde nog aan het incident.

Nerveus legde ik mijn hand op de hare. Ik wist niet wat ik deed. Of wat ik zei. Niets leek de moeite waard om gezegd te worden.

‘Ik zou bijna denken dat je niet eens zo heel erg van streek bent,’ zei ik ten slotte.

‘Ach, het is allemaal zo...’ Ze haperde even. ‘Zo onverwachts.’

‘Ja, dat begrijp ik.’

‘Nee, zo bedoel ik het niet... Bij ons in de familie... zorgen we er altijd voor – of liever gezegd, zij zorgen er altijd voor – dat er nooit iets onverwachts gebeurt. We halen nooit een onvoldoende, alleen maar hoge cijfers. We gaan ’s winters altijd naar Colorado. En ’s zomers altijd naar de Outer Banks. Mijn moeder organiseert altijd, elk voorjaar, de leukemiecollecte. Mijn vader zegt altijd dat hij thuis is met onze verjaardag. En er komt altijd iets tussen. En dan stuurt hij ons spaarobligaties. Altijd!’

‘Wat afschuwelijk,’ zei ik, ook al leek een vader die obligaties stuurde me royaal te verkiezen boven géén vader.

‘Welnee. Ik weet niet beter. Als je niet anders verwacht kan het niet afschuwelijk zijn.’

‘Nee, dat zal wel.’

‘Twee dagen geleden wisten we nog niet beter of Billy ging naar Chapel Hill, net als mijn vader. En vandaar naar Wharton, of Stern, of Harvard, en uiteindelijk zou hij het bedrijf van mijn vader overnemen. Dat weten ze daarbinnen op het bal ook allemaal. Net zoals ze allemaal weten dat ik een leuke alfastudie ga doen, met veel Emily Dickinson. “Licht kan bij zonsondergang / ’s winters / ’s middags laat / drukkend zijn als kerkgezag / van gedragen aard...” En dat ik lid word van Alpha Gamma Pi. En dat ik na mijn afstuderen nooit meer iets met mijn studie doe omdat ik tegen die tijd getrouwd ben met een economiestudent, die ik al in mijn eerste jaar heb leren kennen. En terwijl hij doorstudeert – op Wharton of Stern of Harvard – stort ik me op het krijgen van kinderen en het kiezen van gordijnen. Allemaal geheel volgens verwachting.’ Ze keek op naar de zwarte oneindigheid van de hemel.

‘En nu?’ vroeg ik.

‘En nu wordt Billy niet de volgende Littleford op Chapel Hill. Hij mag blij zijn als hij ooit weer zelf naar de wc kan. Hij gaat niet naar Wharton, hij neemt de zaak niet over. Hij kan nog niet eens tot tien tellen.’

‘Wat verschrikkelijk,’ zei ik.

‘Ja, dat is het. Verschrikkelijk.’

‘En dus ga jij naar Chapel Hill, en naar Wharton? En uiteindelijk neem jij de zaak over? Bedoel je dat?’

‘Ik weet het niet. Ik...’ Ze keerde zich naar me toe en keek me aan. ‘Ik doe... wat... ik... wil.’ Ze sprak elk woord bijna genietend uit. Haar mondhoeken krulden nauwelijks zichtbaar omhoog. Toen legde ze haar hoofd op mijn schouder. ‘Billy vertelde dat je hier ’s avonds wel eens stiekem bent komen oefenen.’

Ik werd vuurrood. ‘Hoe wist hij dat?’

Ze haalde haar schouders op. ‘Je bent de beste speler van het team. En de enige die niet elke zaterdag door zijn vader wordt mee-

gesleept naar de golfbaan. Billy is niet gek. Nou ja, hij wás niet gek.'

'Was dat weer een grap?'

'Walter! Waar zie je me voor aan? Ik ben geen monster!' Ze fladderde met haar wimpers.

Ik kón het niet laten. 'Waarom lach je nooit?' vroeg ik.

'Waarom lach je nooit,' herhaalde ze vlak. 'Je moest eens weten hoe vaak me dat is gevraagd. Elke zondag! Een jaar lang! Tijdens de debutantenlessen. "Je moet lachen, Betsy! Vooruit! Laat zien die glimlach! Het is jóúw taak om anderen op hun gemak te stellen. Om ze het gevoel te geven dat ze welkom zijn.'" Ze gebaarde onverschillig, waarbij haar blote schouder de mijne raakte. 'Al sinds mijn tiende is mijn vader "voor zaken naar Dubai". Mijn moeder is niet gelukkig. Mijn broer is homo en nu heeft hij ook nog een hersenbeschadiging. Stel jezelf op je gemak. Geef jezelf het gevoel dat je welkom bent. Ik lach pas als ik het gevoel heb dat iets mijn glimlach waard is.'

'Klinkt niet onredelijk,' zei ik, uit alle macht een glimlach verbijtend.

'Billy vond je aardig,' zei ze na een korte stilte. 'Ik bedoel, hij vindt je aardig. Als hij nog weet wie je bent, dan vindt hij je vast en zeker nog steeds aardig. Van alle jongens die hij kende, wilde hij volgens mij dat jij mijn vriendje werd. Toen ik hem vertelde dat jij en die Spaanse knul naar ons stonden te gluren, vond hij dat echt iets voor jou, zei hij.'

'Oké, we stonden inderdaad te gluren...' Ik zweeg even. '... maar wel met het grootste respect.'

Ze keek me aan. Even dacht ik dat ze me zou zoenen. Of vermorzelen. Ik bleek gelijk te hebben. Het zoenen kwam eerst. En daarna vermorzelde ze ook mijn laatste sprankje hoop dat ik haar ooit zou kunnen vergeten. Haar, die nacht, Billy. Alles.

Een tijdje later lagen we op de fairway naar de vliegtuigen te kijken die rondcirkelden tot ze toestemming kregen om te landen. Het was nog altijd bewolkt, er waren geen sterren te zien, alleen vlieg-

tuigen. Efficiënte machines; tonnen perfect gebeeldhouwd staal en draad, elk met – minstens – driehonderd mensen aan boord, op een hoogte van duizend voet, met een snelheid van honderden kilometers per uur. Maar zoals wij ernaar keken was dat nauwelijks voor te stellen; vanwaar wij lagen leek het alsof ze zweefden, loom knipperend als vuurvliegjes.

‘Vind je mij leuk?’ vroeg ze.

‘Ik dacht dat je dat wel had begrepen,’ antwoordde ik.

‘Nee, ik bedoel, mij. Déze mij.’

En ze leek ineens iemand anders. Het harde, suikerzoete masker was verdwenen. Ze begon heel zachtjes te klappertanden.

‘Ja.’ Ik dacht aan Rodrigo’s theorie dat ze eigenlijk een soort robot was. ‘Ik denk eigenlijk dat ik altijd heb gehoopt dat je zo was. Diep vanbinnen.’

Ze zei niets, maar het klappertanden werd iets luider. ‘Kom. Laten we teruggaan,’ zei ik ten slotte.

‘Ik wil niet terug. Want dan moet ik weer mee naar het ziekenhuis.’

‘Ik verstop je. In het café. Dan maak ik warme Weense chocolademelk voor je.’

‘En kunnen wir dan weiter praten over mein Vater, Herr Freud?’

‘Aber natürlich!’ Ik krabde aan mijn denkbeeldige geitensik. ‘Wir haben selbst een kleine bank om auf zu liegen.’

Ze trok haar wenkbrauwen op, haar wangen trilden, maar ze smoorde haar lach door me weer te kussen.

We raaptten onze spullen bij elkaar en verlieten de bunker. Opnieuw staken we het riviertje over, via de rotsblokken in het water, en we liepen door de beeldentuin naar het gangetje achter Ludwig’s Café. Daar klom ik op de vuilnisbakken en ik werkte me door het raam naar binnen, zodat ik de zijdeur voor Betsy kon opendoen. Mijn euforie was dusdanig dat ik de innig verstrengelde lichamen niet zag, nota bene op de bank die ik Betsy had aangeboden.

‘Hé! Hallo, Suzanne,’ zei Betsy plompverloren.

Die schoot overeind, halfnaakt, en trok met een snelle, woedende blik op Betsy haar jurk omhoog. Toen maakte ze zich los van de nog altijd zwijmelende Rodrigo. ‘Ga van me áf!’ riep ze, alsof zij onder lag en hij háár tegen de bank drukte. Zonder Betsy nog een blik waardig te keuren vluchtte ze naar de deuren van de lobby, gevolgd door Rodrigo, die haar in het Spaans nariiep.

Toen de deuren achter hen waren dichtgevallen, keken Betsy en ik elkaar aan. Weifelend hoe het nu verder moest.

‘Hij is echt aardig,’ zei ik wat lamlendig.

‘O, dat zal best. En ze gaan samen vast en zeker een schitterende toekomst tegemoet.’

Dat stak en ik zag aan haar gezicht dat ze het in de gaten had. Maar niet of ze ermee zat. De vraag kwam bij me op hoe ónze toekomst eruit zou zien. Gingen we nu daten? Zou ik haar moeder op enig moment moeten vertellen dat ik niet echt Walter Hartright heette? En dat ze bij Princeton nog nooit van me hadden gehoord?

‘Had je het niet over warme chocolademelk?’

Dankbaar voor de afleiding liep ik naar achteren en ik maakte met de grootste zorg een perfecte kop warme chocolademelk voor haar. Toen ik de keuken uit kwam stond ze op een van de tafeltjes, verdiept in het gouden portret.

‘Pas op!’ fluisterde ik.

Ze leek volmaakt onbekommerd, en zoals ze daar stond, perfect in evenwicht, was ik bereid te geloven dat ze desnoods *jumping jacks* kon doen zonder te vallen.

‘Kom er ook op!’ Ze stak me een hand toe.

‘Dat houdt die tafel nooit.’

‘Niet om het een of ander, maar terugkrabbelen had je eerder moeten doen. Vóórdát je me besprong op de golfbaan!’

‘Voordát ik jóú...’ begon ik al te protesteren, maar ik besepte dat het zinloos was. Dus ik zette de warme chocolademelk neer en klom langzaam, voorzichtig naast haar op het tafeltje. Ze leek in-

eens weer heel ver weg, het meisje zoals ik haar had leren kennen.

‘Het is net of je weer iemand anders bent,’ zei ik.

‘Dat ben ik ook.’

‘Waarom?’

Ze haalde haar schouders op en keek onbewogen naar het schilderij. ‘Omdat ik mezelf niet leuk vind zo.’

‘Ik wel.’

‘Dat weet ik.’

Vanwaar we stonden, leek de gouden vrouw net buiten handbereik. ‘Het is echt goud,’ zei ik.

‘Je meent het!’ Ze leek niet echt onder de indruk. Toch kon ze haar ogen er niet vanaf houden. ‘Raak het eens aan.’

‘Ik zou wel gek zijn. Dan komen er vingerafdrukken op.’

‘Op iets moois. Iets wat altijd mooi zal blijven.’

Langzaam strekte ik mijn hand uit en ik legde mijn vinger op het schilderij. Er klonk een zacht, bros geluid en toen ik mijn vinger weghaalde, zag ik een vage ronde schaduwplek, links naast het vrouwengezicht. Op mijn vingertop zaten glinsterende vlekjes. Het goud had moeiteloos losgelaten.

We keken allebei weer naar het portret. ‘Ik wil dat je iets voor me schrijft,’ zei ze toen.

‘Maar ik ben geen echte schrijver,’ legde ik uit. Het laatste wat ik níét voor school had gemaakt, dateerde van toen ik acht was. Een geïllustreerd, slecht geschreven verhaal.

‘Ja, dat ben je wel,’ zei ze eenvoudig. ‘Je verzint van alles, al vanaf dat je voor het eerst je mond opendeed. En daar geniet je van. Dus je moet het opschrijven. Schrijf over vanavond. En doe het snel. Voordat je iets vergeet.’

‘Waarom?’

‘Daarom.’ Toen pas wendde ze zich af van het schilderij. ‘Omdat je morgen een golfclub tegen je hoofd kan krijgen. En dan is het allemaal weg. Voorgoed.’

‘Dat is belachelijk.’

‘Zó belachelijk nou ook weer niet. Dat is wel gebleken.’

Als ik een klap op mijn hoofd kreeg, als ik al mijn hersencellen op één na kwijtraakte, dan zou die ene de cel zijn met de herinnering aan deze avond. Dat wilde ik haar vertellen terwijl ik daar stond, in dat stille café. Maar natuurlijk kon ik het op dat moment niet op de juiste manier verwoorden. En dus zei ik niets. En zei de stilte wat ik niet met woorden kon zeggen.

‘Goed. Als jij dat wilt, dan doe ik het,’ wist ik ten slotte uit te brengen.

Haar mondhoeken begonnen te trillen. Ze beet op haar onderlip en ademde scherp in. Haar neusvleugels trilden. En toen eindelijk verspreidde zich een vreemde, lome glimlach over haar gezicht.

‘Waarom lach je?’ vroeg ik.

‘Daarom,’ antwoordde ze. Even dacht ik dat het daarbij zou blijven, maar toen voegde ze eraan toe: ‘Omdat jij me nooit zult vergeten.’

Toen kuste ze me weer en klom van de tafel. Voordat ik nog iets kon zeggen liep ze het café uit, terug naar haar moeder, naar haar bal, naar haar wereld, en ik bleef achter in de mijne. En terwijl ik nog op de tafel stond, keek ik naar de kleine donkere veeg die we hadden gemaakt.